

NORGES BONDELAG

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 200900404	Doknr.: 98
Mottatt: 29 OKT 2010	
Saksbeh.: LP/SR/	Ark.: 778
Kopi:	Avskr.:

Vår saksbehandler
Ole Jacob Helmen
Tlf. 22 05 45 87

Vår dato
2010-10-25
Deres dato
07.07.2010

Vår referanse 2010/00630/005
Arkiv: -D53
Deres referanse 200900404

Høring - ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Landbruks – og matdepartementet har sendt på høring forslag til ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Konvensjonen er basert på forhandlinger som er ført mellom landene fra 2004 og undertegnet av landbruks – og matministeren og den svenske jordbruksministeren 7.10. 2009.

Norges Bondelag har i høringsbrev av 7.1.2002 om innstilling avgitt 18.5. 2001 uttalt følgende, jf. vedlegg:

”Et særlig viktig punkt i reinbeitekommissjonens mandat er at den ”skal også ta hensyn til andre samfunns- og næringsinteresser”. Dette fordi i inneværende konvensjonsperiode (30 år) har andre næringsinteresser innrettet seg etter gjeldende konvensjonsbestemmelser. For eksempel har småfæneringa innrettet beitemønsteret etter disse bestemmelsene og lagt ned betydelige investeringer i faste innretninger og organisering av beitebruken, etter samråd med reindriftnæringa på norsk side.”

Videre var Norges Bondelag svært kritisk til at landbrukets næringsorganisasjoner ikke fikk anledning til å fremme sine synspunkter overfor den daværende kommisjonen på lik linje med andre interessenter, jf. følgende:

”Dette er beklagelig fordi i kommisjonens forslag til grenseoverskridende reindrift vil det i noen områder ekskludere/reducere verdien av husdyrbeitet. Som eksempel pekes det på kommisjonens forslag om at Svaipa, Gran og Ran samebyer skal ha sommerbeite i områder i Nord-Rana med utstrakt husdyrbeite. Disse svenske samebyene har et høyest reintall på 21400 dyr. Om sommeren med kalv vil dette tilsvare over 30.000 dyr. Å overholde beitetida, som foreslås til 1.7 – 15.8, vil i seg selv være en stor utfordring for reindriften.

I innstillingen ligger en dramatisk utvidelse av de grenseoverskridende beitearealene på norsk side i forhold til konvensjonen av 1972. Dette vil også bety en dramatisk økning av rein på sommerbeite i Norge. I 1999 beitet 71000 svensk

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefaks:	E-postadresse	Internet:
PB 9354 Grønland 0135 Oslo	Schweigaards gt. 34c Oslo	22 05 45 00	22 17 36 68	bondelaget@bondelaget.no	www.bondelaget.no
Norges Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891		
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.91392		

Vår dato
2010-10-25

Vår referanse
2010/00630/005

rein på norsk side og 3560 norsk rein på svensk side (tabell 3.1. i innstillingen). Norges Bondelag er bekymret for at **resultatet av kommisjonens forslag kan bli ei nedbeiting av arealene på norsk side som ikke er bærekraftig verken for reindrifta, slik det presiseres i mandatet at det skal være, eller for småfæringa.**”

Videre viser Norges Bondelag til innstillingen fra Samerettsutvalget II, NOU 2007: 13 Bind B pkt. 16.7. hvor det framgår at utvalgets forslag til endringer i reindriftsloven for å sikre og styrke rettsstillingen for norske reindriftsutøvere også vil gjelde tilsvarende for svenske reindriftsutøvere når de driver reindrift i Norge.

Iverksettelsen av konvensjonen vil derfor få direkte virkning i konflikter som vil oppstå mellom utøvelse av landbruk og svensk reindrift innenfor konvensjonsområdet. Som eksempel på at den nye konvensjonen vil medføre nye konflikter, vises til uttalelse fra Varntresk Grendelag, Hattfjelldal, som blir berørt av gjerde som vil dele eiendommer og være et fysisk stengsel som en må forholde seg til i sin hverdag og næringsutførelse, jf. følgende:

”Etter dette forslaget til gjerde trase vil gjerdet for det meste stå på privat eiendom. Det vil dele to gårdstun, dele flere eiendommer og beiteområder som tilhører fastboende næringsdrivende blir delt. Famvassdalen vil bli delt i bunnen av dalen og ett gjerde vil være til stort hinder for næringsutøvelse og ferdsel. De to tilgrensende reinbeitedistrikter må kunne deles av de naturlige stengsler som finnes i vann og vassfar uten at gjerde må settes opp.”

Dessuten viser Norges Bondelag til styrebehandling den 20.5. d.å. hvor styret fattet følgende vedtak, jf. brev samme dag til landbruks- og matminister Lars Peder Brekk;

”Norges Bondelag registrerer at det årlig er konflikter mellom reindriftsutøvere og bønder om ulovlig beiting fra rein på oppdyrkede arealer i utmarka. Norges Bondelag legger til grunn at dette er en konflikt mellom to likestilte næringer, og hvor begge parter har et felles ansvar for å finne praktiske løsninger på problemene og dempe konfliktene.

Norges Bondelag mener at for å unngå beiteskader fra rein, utenom fredningssonene, er inngjerding av de oppdyrkede arealer i utmarka eneste løsning som vil fungere i praksis. Norges Bondelag mener det ikke er rimelig at disse kostnadene til inngjerding og vedlikehold skal belastes de respektive næringsavtaler. For å finne en varig løsning på problemet, mener Norges Bondelag at staten må gå aktivt inn i konflikten med en egen bevilgning over statsbudsjett til å dekke alle kostnadene med både oppsetting og vedlikehold av gjerde som konfliktforebyggende tiltak. For dyrka arealer innenfor fredningssonene, må reindrifta iverksette de nødvendige tiltak slik at bestemmelsene for områdene overholdes.

Norges Bondelag ber om en rask avklaring fra Landbruks- og matdepartementet på om reindriftslovens sanksjonsmuligheter ”når offentlige interesser tilsier det” også omfatter konflikten reindrift – landbruk.

Norges Bondelag ber om at reindriftsloven § 62 siste ledd, Distriktsplaner, endres slik at offentlige myndigheter skal orienteres om innhold i distriktsplaner før vedtak

Vår dato
2010-10-25

Vår referanse
2010/00630/005

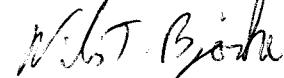
fattes, for å sikre offentlig innsyn i bruk av arealer i kommunen. Norges Bondelag mener det må være et krav til behandlingen av distriktsplaner at offentlige myndigheter og grunneiere i området gis rett til å uttale seg til saken før endelig vedtak fattes.

Norges Bondelag mener det må etableres formaliserte arenaer mellom reindrift og landbruk, slik at de to næringene kan møtes årlig for dialog før konflikter oppstår/eventuelt tidlig i konfliktfasen. Landbruks- og matdepartementet anmodes om å bidra til dialogmøter i samarbeid med faglag/kommuner.”

Norges Bondelag legger til grunn at en ratifikasjon av konvensjonen mellom Norge og Sverige vil øke behovet ytterligere for at staten må gå aktivt med en egen bevilgning over statsbudsjett til å dekke alle kostnadene med både oppsetting og vedlikehold av gjerde som konfliktforebyggende tiltak.

Norges Bondelag anmoder departementet om at ovennevnte synspunkter blir tatt hensyn til og fulgt opp som premiss for Stortingets ratifikasjon av konvensjonen.

Med hilsen

Nils T. Bjørke

Per Skorge

Vedlegg:

Norges Bondelags høringsbrev av 7.1.2002

Norges Bondelags brev av 20.5. 2010 til landbruks- og matminister Lars Peder Brekk

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Kyrre Rystad/Ulf Ballo

Vår dato
2002-01-07
Deres dato
2001-07-04

Vår referanse 2001/00617/005
Arkiv: -D53
Deres referanse 2000/2417

Norsk-Svensk reinbeitekommissjon - høring av innstilling avgitt 18. mai 2001

Vi viser til tidligere tlf. samtale med Anne K. Fossum hvor vi fikk utsatt høringsfristen til i dag.

Norges Bondelag viser til innstillingen og har følgende kommentarer:

Siden forrige konvensjon av 9.2.72 har det i hovedsak vært et ryddig forhold, i alle fall på norsk side, mellom reindriften og landbruks- og landbrukstilknyttet næringsutøvelse.

Et særlig viktig punkt i reinbeitekommissjonens mandat er at den ”skal også ta hensyn til andre samfunns- og næringsinteresser”. Dette fordi i inneværende konvensjonsperiode (30 år) har andre næringsinteresser innrettet seg etter gjeldende konvensjonsbestemmelser. For eksempel har småfenæringa innrettet beitemønsteret etter disse bestemmelsene og lagt ned betydelige investeringer i faste innretninger og organisering av beitebruken, etter samråd med reindriftnæringa på norsk side.

I sin kommentar til nevnte punkt i mandatet sier kommisjonen at den har ”gitt andre samfunns- og næringsinteresser, som kan bli påvirket av en fornyet reinbeitekonvensjon, mulighet til å uttale seg”.

Norges Bondelag kan ikke se at dette er viet særlig oppmerksomhet, verken i innstillingen eller i vedlagte rapport. I vedl. 3 er opplistet over 5 sider med navn på hvem som har vært invitert til å komme med synspunkter. Her finnes ingen av landbrukets organisasjoner, og i høringsbrevet er heller ikke Norges Sau- og Geitalslag tatt med som høringsinstans.

Dette er beklagelig fordi i kommisjonens forslag til grenseoverskridende reindrift vil det i noen områder ekskludere/ redusere verdien av husdyrbeitet. Som eksempel pekes det på kommisjonens forslag om at Svaipa, Gran og Ran samebyer skal ha sommerbeite i områder i Nord-Rana med utstrakt husdyrbeite. Disse svenske samebyene har et høyest reintall på 21400 dyr. Om sommeren med kalv vil dette tilsvare over 30.000 dyr. Å

Vår dato
2002-01-07

Vår referanse
2001/00617/005

---

overholde beitetida, som foreslås til 1.7 – 15.8, vil i seg selv være en stor utfordring for reindrifta.

Det sies også i innstillingen at "Nydyrking av naturområder medfører total ødeleggelse av reinbeitet" og "Innmark i tilknytning til reinbeiter må derfor gjerdes inn". Hvordan dette skal løses praktisk og økonomisk er ikke diskutert. Derfor er det også her grunn til å trekke landbruket sterkere inn i arbeidet.

I forhold til sau påstår kommisjonen bl.a. at " På grunn av sin beiteadferd kan ikke reinen utnytte beiter hvor det også er sau. Konkurransen er til stede så lenge begge virksomhetene pågår".

I nevnte påstander ligger at dersom en skal få til en biologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindriftnæring må beiting av sau ut av reinbeiteområder. Dette gjentas i fagutvalgets rapport, og verken her eller i innstillingen gis noen dokumentasjon eller drøfting av påstandene, som er en stor svakhet i høringsmaterialet.

Dessuten er det slik at kommisjonens bilde på dette punkt neppe er entydig. Gjennom Norges forskningsråds program (startet 1995) "Bruk og forvaltning av utmark" er beitekonkurransen mellom sau og rein forsket på. Resultatet av denne forskningen tyder på at reinens tap av beitetid om sommeren først og fremst skyldes stress pga. hud- og svelgbrems. Videre tyder forskningsresultatene på at sau og rein i samme område er et relativt lite problem. Mye tyder faktisk på at saubeiting kan forbedre kvaliteten på reinens vår- og høstbeiter ved at proteininnholdet i plantene øker.

I innstillingen ligger en dramatisk utvidelse av de grenseoverskridende beitearealene på norsk side i forhold til konvensjonen av 1972. Dette vil også bety en dramatisk økning av rein på sommerbeite i Norge. I 1999 beitet 71000 svensk rein på norsk side og 3560 norsk rein på svensk side (tabell 3.1. i innstillingen). Norges Bondelag er bekymret for at **resultatet av kommisjonens forslag kan bli ei nedbeiting av arealene på norsk side som ikke er bærekraftig verken for reindrifta, slik det presiseres i mandatet at det skal være, eller for småfenæringa.**

Skogbruket er også nevnt i innstillingen, og med de store arealutvidelsene som foreslås vil denne næringa også bli berørt. Vi kan heller ikke her se at denne næringa er koblet inn verken under kommisjonens arbeid eller som høringsinstans.

I flere områder som inngår i forvaltningsområdet har beitepresset vært for stort i mange år, noe som har forårsaket en del dobbeltbeiting og konflikter. Kommisjonen går etter vår mening ikke grundig nok inn i denne problematikken, og Norges Bondelag kan ikke se at det i forslagene fra kommisjonen ligger føringer som betyr mindre fare for dobbeltbeiting. Tvert imot, så kan en risikere at dobbeltbeiting blir mer permanent i visse områder med sterk slitasje på naturen som resultat.

Norges Bondelag slutter seg til forslaget om at det bør opprettes to nye organ for det grenseoverskridende samarbeide om reinbeite, nemlig en norsk – svensk reinbeitenemd og en overprøvningsnemnd. Når det gjelder reinbeitenemdens oppgaver, så går vi imot at denne kan gi dispensasjoner fra vedtak gjort av overprøvningsnemnda som er et domstolsorgan, slik det er foreslått i art. 13. under "Reinbeitenemda kan videre" pkt. 2. En slik mulighet for reinbeitenemda vil føre til at juridisk bindende vedtak i et overordnet organ i noen tilfelle

Vår dato
2002-01-07

Vår referanse
2001/00617/005

---

kan bli tilsidesatt. Det kan og bli for lett for den enkelte reineier å få innvilget dispensasjon fra regelverket, noe som vil medføre at det fortsatt blir vanskelig å regulere beitebruken i forhold til de naturgitte forhold.

Etter å ha innhentet vurderinger fra kommuner i Troms, synes det som om gjeldende "grense" i for eksempel Balsfjord kommune (Tamokdalen), som skiller svensk og norsk reindrift fungerer godt. Det er et naturlig "skillegjerde". Skal svensk reindrift helt fram til E-6 mellom Oteren og Nordkjosbotn, vil det føre til at det i flere områder må bygges gjerder. Dette er noe vi vil advare imot da det vil by på problemer for husdyrhold og vilttrekk. Grensedragningene for beitebruken må derfor både i Troms og i andre grenseområder gjøres slik at behovet for gjerder blir minst mulig.

I forvaltningen av rovvilt, så har landbruket og reindriften sammenfallende interesser. Reinbeitekommisjonen viser til store tap og den betydelige forskjell som eksisterer mellom Sveige og Norge både når det gjelder selve forvaltningen og erstatningsordningene. Av den grunn bør en få til en felles regulering av rovviltbestandene for å kunne oppnå en fornuftig beskatning på begge sider av landegrensen. Dette bør innarbeides i de nye konvensjonsbestemmelser.

I tillegg til at kommisjonens forslag vil skape problemer i en del områder i forhold til landbruks- og annen utmarksbasert næring, antar vi som vist ovenfor, at det heller ikke i alle områder er problemfritt i forhold til norsk tamreindrift. Vi viser i denne sammenheng til uttalelsen fra NRL av 3 nov. -01 hvor det anbefales at det utarbeides nytt grunnlag for sluttforhandlinger, og at gjeldende reinbeitekonvensjon forlenges inntil det foreligger akseptabelt forslag til ny konvensjon.

Ut fra ovenstående ber Norges Bondelag om at grensene for konvensjonsområdene 1972 opprettholdes,. Sekundært foreslås en tilleggsutredning om forholdet mellom landbruks- og landbrukstilknyttede næringer utredet.

Med hilsen

Harald Milli

Ole Jacob Helmen

Gjenpart:
Norske Reindriftsamers Landsforbund

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Kyrre Rystad/Ulf Ballo

Vår dato
2002-01-07
Deres dato
2001-07-04

Vår referanse 2001/00617/005
Arkiv: -D53
Deres referanse 2000/2417

Norsk-Svensk reinbeitekommissjon - høring av innstilling avgitt 18. mai 2001

Vi viser til tidligere tlf. samtale med Anne K. Fossum hvor vi fikk utsatt høringsfristen til i dag.

Norges Bondelag viser til innstillingen og har følgende kommentarer:

Siden forrige konvensjon av 9.2.72 har det i hovedsak vært et ryddig forhold, i alle fall på norsk side, mellom reindriften og landbruks- og landbrukstilknyttet næringsutøvelse.

Et særlig viktig punkt i reinbeitekommissjonens mandat er at den ”skal også ta hensyn til andre samfunns- og næringsinteresser”. Dette fordi i inneværende konvensjonsperiode (30 år) har andre næringsinteresser innrettet seg etter gjeldende konvensjonsbestemmelser. For eksempel har småfenæringa innrettet beitemønsteret etter disse bestemmelsene og lagt ned betydelige investeringer i faste innretninger og organisering av beitebruken, etter samråd med reindriftnæringa på norsk side.

I sin kommentar til nevnte punkt i mandatet sier kommisjonen at den har ”gitt andre samfunns- og næringsinteresser, som kan bli påvirket av en fornyet reinbeitekonvensjon, mulighet til å uttale seg”.

Norges Bondelag kan ikke se at dette er viet særlig oppmerksomhet, verken i innstillingen eller i vedlagte rapport. I vedl. 3 er opplistet over 5 sider med navn på hvem som har vært invitert til å komme med synspunkter. Her finnes ingen av landbrukets organisasjoner, og i høringsbrevet er heller ikke Norges Sau- og Geitalslag tatt med som høringsinstans.

Dette er beklagelig fordi i kommisjonens forslag til grenseoverskridende reindrift vil det i noen områder ekskludere/ redusere verdien av husdyrbeitet. Som eksempel pekes det på kommisjonens forslag om at Svaipa, Gran og Ran samebyer skal ha sommerbeite i områder i Nord-Rana med utstrakt husdyrbeite. Disse svenske samebyene har et høyest reintall på 21400 dyr. Om sommeren med kalv vil dette tilsvare over 30.000 dyr. Å

Vår dato
2002-01-07

Vår referanse
2001/00617/005

---

overholde beitetida, som foreslås til 1.7 – 15.8, vil i seg selv være en stor utfordring for reindrifta.

Det sies også i innstillingen at "Nydyrking av naturområder medfører total ødeleggelse av reinbeitet" og "Innmark i tilknytning til reinbeiter må derfor gjerdes inn". Hvordan dette skal løses praktisk og økonomisk er ikke diskutert. Derfor er det også her grunn til å trekke landbruket sterkere inn i arbeidet.

I forhold til sau påstår kommisjonen bl.a. at " På grunn av sin beiteadferd kan ikke reinen utnytte beiter hvor det også er sau. Konkurransen er til stede så lenge begge virksomhetene pågår".

I nevnte påstander ligger at dersom en skal få til en biologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindriftnæring må beiting av sau ut av reinbeiteområder. Dette gjentas i fagutvalgets rapport, og verken her eller i innstillingen gis noen dokumentasjon eller drøfting av påstandene, som er en stor svakhet i høringsmaterialet.

Dessuten er det slik at kommisjonens bilde på dette punkt neppe er entydig. Gjennom Norges forskningsråds program (startet 1995) "Bruk og forvaltning av utmark" er beitekonkurransen mellom sau og rein forsket på. Resultatet av denne forskningen tyder på at reinens tap av beitetid om sommeren først og fremst skyldes stress pga. hud- og svelgbrems. Videre tyder forskningsresultatene på at sau og rein i samme område er et relativt lite problem. Mye tyder faktisk på at saubeiting kan forbedre kvaliteten på reinens vår- og høstbeiter ved at proteininnholdet i plantene øker.

I innstillingen ligger en dramatisk utvidelse av de grenseoverskridende beitearealene på norsk side i forhold til konvensjonen av 1972. Dette vil også bety en dramatisk økning av rein på sommerbeite i Norge. I 1999 beitet 71000 svensk rein på norsk side og 3560 norsk rein på svensk side (tabell 3.1. i innstillingen). Norges Bondelag er bekymret for at **resultatet av kommisjonens forslag kan bli ei nedbeiting av arealene på norsk side som ikke er bærekraftig verken for reindrifta, slik det presiseres i mandatet at det skal være, eller for småfenæringa.**

Skogbruket er også nevnt i innstillingen, og med de store arealutvidelsene som foreslås vil denne næringa også bli berørt. Vi kan heller ikke her se at denne næringa er koblet inn verken under kommisjonens arbeid eller som høringsinstans.

I flere områder som inngår i forvaltningsområdet har beitepresset vært for stort i mange år, noe som har forårsaket en del dobbeltbeiting og konflikter. Kommisjonen går etter vår mening ikke grundig nok inn i denne problematikken, og Norges Bondelag kan ikke se at det i forslagene fra kommisjonen ligger føringer som betyr mindre fare for dobbeltbeiting. Tvert imot, så kan en risikere at dobbeltbeiting blir mer permanent i visse områder med sterk slitasje på naturen som resultat.

Norges Bondelag slutter seg til forslaget om at det bør opprettes to nye organer for det grenseoverskridende samarbeide om reinbeite, nemlig en norsk – svensk reinbeitenemd og en overprøvningsnemnd. Når det gjelder reinbeitenemdens oppgaver, så går vi imot at denne kan gi dispensasjoner fra vedtak gjort av overprøvningsnemnda som er et domstolsorgan, slik det er foreslått i art. 13. under "Reinbeitenemda kan videre" pkt. 2. En slik mulighet for reinbeitenemda vil føre til at juridisk bindende vedtak i et overordnet organ i noen tilfelle

Vår dato
2002-01-07

Vår referanse
2001/00617/005

---

kan bli tilsidesatt. Det kan og bli for lett for den enkelte reineier å få innvilget dispensasjon fra regelverket, noe som vil medføre at det fortsatt blir vanskelig å regulere beitebruken i forhold til de naturgitte forhold.

Etter å ha innhentet vurderinger fra kommuner i Troms, synes det som om gjeldende "grense" i for eksempel Balsfjord kommune (Tamokdalen), som skiller svensk og norsk reindrift fungerer godt. Det er et naturlig "skillegjerde". Skal svensk reindrift helt fram til E-6 mellom Oteren og Nordkjosbotn, vil det føre til at det i flere områder må bygges gjerder. Dette er noe vi vil advare imot da det vil by på problemer for husdyrhold og vilttrekk. Grensedragningene for beitebruken må derfor både i Troms og i andre grenseområder gjøres slik at behovet for gjerder blir minst mulig.

I forvaltningen av rovvilt, så har landbruket og reindriften sammenfallende interesser. Reinbeitekommisjonen viser til store tap og den betydelige forskjell som eksisterer mellom Sveige og Norge både når det gjelder selve forvaltningen og erstatningsordningene. Av den grunn bør en få til en felles regulering av rovviltbestandene for å kunne oppnå en fornuftig beskatning på begge sider av landegrensen. Dette bør innarbeides i de nye konvensjonsbestemmelser.

I tillegg til at kommisjonens forslag vil skape problemer i en del områder i forhold til landbruks- og annen utmarksbasert næring, antar vi som vist ovenfor, at det heller ikke i alle områder er problemfritt i forhold til norsk tamreindrift. Vi viser i denne sammenheng til uttalelsen fra NRL av 3 nov. -01 hvor det anbefales at det utarbeides nytt grunnlag for sluttforhandlinger, og at gjeldende reinbeitekonvensjon forlenges inntil det foreligger akseptabelt forslag til ny konvensjon.

Ut fra ovenstående ber Norges Bondelag om at grensene for konvensjonsområdene 1972 opprettholdes,. Sekundært foreslås en tilleggsutredning om forholdet mellom landbruks- og landbrukstilknyttede næringer utredet.

Med hilsen

Harald Milli

Ole Jacob Helmen

Gjenpart:
Norske Reindriftsamers Landsforbund